Evropský parlament
2014-2019

Dokument ze zasedání

B8-0077/2016

15.1.2016

NÁVRH USNESENÍ

předložený na základě prohlášení místopředsedkyně Komise, vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku

v souladu s čl. 123 odst. 2 jednacího řádu

o provádění dohod o přidružení a prohloubených a komplexních dohod o volném obchodu s Gruzií, Moldavskem a Ukrajinou
(2015/3032(RSP))

Petras Auštrevičius, Javier Nart, Marietje Schaake, Johannes Cornelis van Baalen, Dita Charanzová, Ilhan Kyuchyuk, Louis Michel, Norica Nicolai, Urmas Paet, Jozo Radoš, Pavel Telička, Ivo Vajgl
za skupinu ALDE

B8-0077/2016

Usnesení Evropského parlamentu o provádění dohod o přidružení a prohloubených a komplexních dohod o volném obchodu s Gruzií, Moldavskem a Ukrajinou (2015/3032(RSP))

Evropský parlament,

– s ohledem na dohody o přidružení ze dne 27. června 2014 mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii a jejich členskými státy na jedné straně a Gruzií, Moldavskem a Ukrajinou na straně druhé, spolu s doprovodnými prohloubenými a komplexními dohodami o volném obchodu,

– s ohledem na ratifikaci těchto dohod Evropským parlamentem v září (Ukrajina), listopadu (Moldavsko) a prosinci 2014 (Gruzie) a na doprovodná usnesení přijata v té době Evropským parlamentem,

– s ohledem na svou zprávu o přezkumu evropské politiky sousedství přijatou v červnu 2015 a na příslušná usnesení týkající se politické situace v těchto třech zemích,

– s ohledem na programy přidružení na období 2014–2016, které nahradily akční plán evropské politiky sousedství pro tyto tři země,

– s ohledem na zprávy o pokroku Gruzie a Ukrajiny v oblasti provádění akčního plánu pro uvolnění vízového režimu ze dne 18. prosince 2015,

– s ohledem na čl. 123 odst. 2 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že evropská politika sousedství a Východní partnerství byly zřízeny s cílem prosazovat mír, stabilitu a prosperitu v Evropě prostřednictvím podpory demokracie, právního státu a udržitelného hospodářského rozvoje; vzhledem k tomu, že evropská politika sousedství, angažovanost EU vůči východním sousedům a partnerství s nimi nikdy nebyly plánovány jako geopolitická výzva vůči jakékoli jiné zemi;

B. vzhledem k tomu, že dohody o přidružení jsou nyní v platnosti již přes jeden rok spolu s obchodními dohodami s Gruzií a Moldavskem; vzhledem k tomu, že dne 1. ledna 2016 vstoupila plně v platnost prohloubená a komplexní zóna volného obchodu (DCFTA) mezi Ukrajinou a EU; vzhledem k tomu, že vytvoření prohloubených a komplexních zón volného obchodu mezi EU a Gruzií, EU a Moldavskem a EU a Ukrajinou představuje jeden z nejvýraznějších vzájemných přínosů dohod, jelikož význam obchodu pro růst, vytváření pracovních míst, prosperitu a stabilitu je nesporný;

C. vzhledem k tomu, že mezi EU a Moldavskem byl v dubnu 2014 zaveden bezvízový styk, a vzhledem k tomu, že poslední zprávy Komise z prosince 2015 ukazují, že Gruzie a Ukrajina nyní splňují požadavky stanovené v akčních plánech na uvolnění vízového režimu;

D. vzhledem k tomu, že angažovanost EU vůči východním partnerům se setkala s negativním postojem Ruské federace, která zjevně nahlíží na aktivní pomoc EU pouze z hlediska geopolitické soutěže, v níž příklon k EU znamená odklon od Ruska;

E. vzhledem k tomu, že se Rusko nadále přímo či nepřímo podílí na konfliktech a vnitřních sporech týkajících se všech tří přidružených zemí – abchazský a jihoosetský konflikt v Gruzii, problematika Podněstří v Moldavsku a ruská anexe Krymu a zapojení do konfliktu ve východních částech Ukrajiny; vzhledem k tomu, že tyto konflikty ohrožují územní celistvost partnerských zemí, jsou v rozporu s mezinárodním právem a oslabují celkovou bezpečnostní situaci na evropském kontinentu;

F. vzhledem k tomu, že Evropská unie a její členské státy přijaly řadu sankcí a omezujících opatření vůči Ruské federaci a ruským představitelům, a to zejména v důsledku ruského záboru Krymu a přímého zapojení Ruska do konfliktu ve východní části Ukrajiny;

G. vzhledem k tomu, že přidružené země dosahují měřitelného pokroku v mnoha oblastech, přičemž zároveň čelí jak vnitřnímu politickému tlaku v důsledku politických, sociálních a hospodářských reforem a ještě stále se rozvíjející demokratické kultury, tak vnějšímu tlaku;

H. vzhledem k tomu, že demokratické instituce v těchto třech přidružených zemích jsou stále slabé; vzhledem k tomu, že přítomnost hospodářských zájmů v některých politických stranách, a tudíž i ve vládách a při jejich sestavování, rozhodujícím způsobem ovlivňuje demokratické uspořádání zemí;

I. vzhledem k tomu, že uzavření dohod o přidružení není cílem samo o sobě, ale je součástí rozsáhlejšího procesu úsilí o užší spolupráci přidružených zemí s EU, pokud jde o právní, hospodářské, politické a sociální reformy a sbližování; vzhledem k tomu, že za tímto účelem je zásadní věcí provedení těchto dohod; vzhledem k tomu, že tento proces je založen na společných hodnotách Evropské unie a přidružených zemí, které jsou členy Rady Evropy;

1. vítá pokrok, jehož bylo dosaženo při provádění dohod o přidružení, a pozitivní dopad, který mají dohody o volném obchodu z hlediska posílení obchodních a podnikatelských styků, pobídek k reformám a přispění k hospodářskému růstu, a znovu zdůrazňuje připravenost EU k dalšímu úsilí s cílem udržet pozitivní výsledky provedených reforem, pozorně sledovat dopad dohod o volném obchodu a minimalizovat případný negativní dopad nového režimu volného obchodu na místě;

2. zdůrazňuje skutečnost, že přidružené země se svobodně rozhodly pro smluvní vztahy s Evropskou unií a jejich volba musí být plně respektována; opakuje, že evropská politika sousedství a Východní partnerství nejsou geopolitickou výzvou vůči žádné třetí straně, ale dlouhodobou politikou ve prospěch stability, prosperity a demokracie na evropském kontinentu, založenou na dodržování lidských práv, řádné správě věcí veřejných, právním státě a tržním hospodářství;

3. zdůrazňuje, že Rada Evropské unie jednomyslně podepsala dohody o přidružení;

4. vítá pozitivní hodnocení ze strany Komise, pokud jde o uvolnění vízového režimu pro Ukrajinu a Gruzii v posledním hodnocení provádění akčních plánů na uvolnění vízového režimu s těmito dvěma zeměmi; očekává, že Rada a členské státy udělí oběma zemím režim bezvízového styku bez zbytečného odkladu;

5. bere na vědomí rozhodnutí Rady ze dne 21. prosince 2015 prodloužit hospodářské sankce proti Rusku, protože dohoda z Minsku nebyla dosud plně provedena; zdůrazňuje, že pro stabilizaci východní části Ukrajiny je nadále zásadní plné provedení dohody z Minsku a že sankce EU zůstanou v platnosti, dokud Rusko nesplní svou část dohody; připomíná, že sankce nejsou cílem samy o sobě, a vyjadřuje naději, že Ruská federace bude brzy respektovat mezinárodní právo, načež bude EU moci své sankce zrušit;

6. zdůrazňuje, že konflikty v zemích Východního sousedství vyžadují i nadále politickou pozornost Evropské unie a všech mezinárodních bezpečnostních organizací v Evropě, zejména OBSE a německého předsednictví OBSE; vyzývá ESVČ, Radu a členské státy, aby zaujaly aktivnější postoj a využily všech diplomatických a politických mechanismů pro vyřešení těchto konfliktů; poukazuje na to, že pokud určitý konkrétní mechanismus diplomatického řešení nepřinese žádné výsledky ani přes mnohaleté úsilí, mělo by se uvažovat o nových formátech; připomíná, že EU může jednat na světové scéně nejsilněji, pokud je jednotná;

7. vyzývá Komisi a ESVČ, aby společně s přidruženými zeměmi vypracovaly opatření na budování důvěry, která by mohla zmírnit napětí podél separačních linií a zmenšit utrpení lidí v těchto konfliktech; v této souvislosti zdůrazňuje význam pokračující činnosti misí SBOP EU, jmenovitě mise Evropské unie pro pomoc na hranicích Moldavska a Ukrajiny (EUBAM) a pozorovatelské mise Evropské unie (EUMM) v Gruzii;

8. opakuje, že podporuje svrchovanost a územní celistvost všech zemí východního sousedství, včetně tří přidružených zemí, a zdůrazňuje, že dohody, včetně ustanovení o volném obchodu, by měly být provedeny způsobem, který usnadňuje řešení územních konfliktů;

9. zdůrazňuje, že sblížením právních předpisů EU v oblastech, jako je hospodářská soutěž, vládní zakázky a ochrana práv duševního vlastnictví, přispěje prohloubená a komplexní zóna volného obchodu k modernizaci a diverzifikaci těchto ekonomik, a tím poskytne podnět pro reformy a boj proti korupci; zlepšení v oblasti bezpečnosti potravin umožní, aby se země staly způsobilými vyvážet produkty živočišného původu do EU; konstatuje, že sbližování sanitárních a fytosanitárních norem a technických předpisů a norem s požadavky EU by mělo mít příznivé účinky z hlediska růstu zemědělství a potravinářského průmyslu;

10. zdůrazňuje, že je třeba, aby soudnictví v Gruzii, Moldavsku a na Ukrajině bylo zcela nezávislé;

11. zdůrazňuje rovněž potřebu skutečné svobody tisku; vyjadřuje znepokojení nad všemi případy, kdy byla v sázce svoboda projevu a tisku;

12. je přesvědčen, že zásadní podmínkou pro demokratickou podporu politik EU je parlamentní kontrola; vyzývá proto Komisi, aby Evropskému parlamentu co nejrychleji umožnila pravidelně a podrobně sledovat uplatňování DCFTA; vyzývá Komisi, aby pozorně sledovala provádění DCFTA s cílem zamezit sociálnímu a environmentálnímu dumpingu, zejména v přechodném období u některých odvětví; zdůrazňuje význam parlamentní diplomacie a upozorňuje v této souvislosti na naprostou nezbytnost reformy

Parlamentního shromáždění Euronest;

13. podporuje tři přidružené země při vynakládání úsilí v těchto oblastech:

v případě Gruzie:

i. bere na vědomí změnu předsedy vlády v Gruzii v prosinci 2015 a vítá prohlášení ve prospěch spolupráce s parlamentní opozicí s cílem zmírnit napjatou politickou polarizaci v zemi; domnívá se nicméně, že podnikání a politika nesmí být při řízení demokratické země propojeny;

ii. vítá nedávné reformy gruzínských orgánů na další posílení stability, nezávislosti a účinnosti státních institucí, zejména soudních orgánů, a úsilí o posílení ochrany lidských práv a základních svobod; domnívá se nicméně, že rozsah těchto reforem není dostatečný a neodpovídá výzvám, před nimiž stojí soudní orgány, zejména pokud jde o nezávislost a jednotný postup institucí proti nepatřičnému politickému ovlivňování; konkrétně vyzývá k ustavení transparentního výběru soudců na základě zásluh a ke změně 3leté délky trvání probačního systému pro soudce;

iii. zdůrazňuje, že stíhání musí být transparentní, založená na důkazech, přiměřená a prosta politické motivace a že by měla být vždy založena na řádném vyšetřování a probíhat řádným postupem a při jejich provádění by měly být plně dodržovány zásady spravedlivého soudního řízení, které jsou zakotveny v Evropské úmluvě o lidských právech; je i nadále znepokojen nedostatky, pokud jde o odpovědnost státního zastupitelství, a nejasnými kritérii, podle nichž jsou jmenováni státní zástupci a vyšetřovatelé; vyzývá k dalšímu úsilí o plnou nezávislost, účinnost, nestrannost a profesionalitu soudnictví, státního zastupitelství a ministerstva vnitra, jakož i nově vytvořené bezpečnostní služby, a žádá o politickou vůli vytvořit mechanismy pro jejich odpovědnost;

iv. vítá změny v zákoníku práce Gruzie; zdůrazňuje však, že právní předpisy v oblasti zdraví a bezpečnosti týkající se pracovních práv musí být i nadále v popředí zájmu;

v. znovu opakuje, že je znepokojen osudem dětí umístěných v internátních církevních ústavech, nad nimiž stát nevykonává dohled, zdůrazňuje, že podle mezinárodního práva v oblasti lidských práv má vláda povinnost chránit před násilím všechny děti, a vyzývá k přijetí opatření, kterými se zajistí, aby případy špatného zacházení nebo sexuálního zneužívání dětí byly řádně prošetřeny a děti, které se staly jejich oběťmi, byly rehabilitovány;

vi. vyzývá k jasné a transparentní politice založené na lidských právech a k mechanismům vyšetřování, stíhání a odškodňování porušování lidských práv, přičemž by mělo být zaručeno, že tento proces bude zcela v souladu se zásadou právního státu a spravedlivého řízení;

vii. zdůrazňuje, že je nezbytné zlepšit politickou kulturu a klima národního usmíření; domnívá se, že zadržování a věznění státních úředníků, kteří sloužili za předchozích vlád, a členů současné opozice by mohlo být vnímáno jako znak

selektivní spravedlnosti; je znepokojen možným využíváním soudnictví v boji proti politickým oponentům, což by mohlo mařit evropské směřování Gruzie a úsilí gruzínských orgánů vyvíjené v oblasti demokratických reforem; vyzývá všechny politické síly, aby se vyvarovaly tohoto druhu účelového využívání politiky a aby důsledně bojovaly za odstranění korupce a proti zneužívání veřejných funkcí;

viii. vyzývá gruzínskou vládu, aby především s ohledem na parlamentní volby, které se mají konat v roce 2016, vytvořila příznivé prostředí pro svobodné sdělovací prostředky, které podporuje svobodu projevu a pluralitu sdělovacích prostředků, a aby sdělovacím prostředkům umožnila informovat nezávisle a objektivně, bez politického či ekonomického nátlaku; vyjadřuje své znepokojení nad nedávnými pokusy o změnu vlastnictví a redakční politiky gruzínské nejpopulárnější nezávislé televizní stanice Rustavi 2 a v souvislosti se svobodou sdělovacích prostředků v zemi; vyzývá v této souvislosti k plnému provedení právních předpisů v oblasti transparentnosti vlastnictví sdělovacích prostředků a znovu opakuje, že žádné rozhodnutí soudu nemůže ohrožovat nezávislost redakční politiky sdělovacích prostředků;

ix. vyzývá gruzínskou vládu, aby iniciovala reformu volebního práva, a zajistila tak lepší poměrné a pluralitní zastoupení, v souladu s požadavky mezinárodního společenství a EU a rozhodnutím gruzínského ústavního soudu;

x. odsuzuje snahy o budování památníků a vztyčování soch Josefa Stalina a vyzývá gruzínské orgány, aby se od těchto aktivit distancovaly a náležitě ctily památku milionů obětí stalinismu;

xi. zdůrazňuje, že podle gruzínského statistického úřadu (Geostat) došlo v průběhu prvních 12 měsíců provádění DCFTA k nárůstu objemu gruzínského dovozu do EU o 15 %, zatímco objem vývozu z EU směřujícího do Gruzie mírně poklesl (o 6,2 %); vyzývá k tomu, aby se Gruzie připojila ke Smlouvě o Energetickém společenství, a zajistila tak plný soulad s kapitolou 11 DCFTA;

xii. zdůrazňuje, že je nezbytné urychlit v praxi provádění právních předpisů týkajících se bezpečnosti potravin a zlepšit spolupráci mezi gruzínskými agenturami v zájmu dosažení kýžených výsledků v rámci DCFTA;

xiii. vyzývá vládu Gruzie, aby do procesu reforem intenzivněji zapojila občanskou společnost;

v případě Moldavska:

i. vyjadřuje politování nad tím, že moldavský parlament a politické strany v něm zastoupené dosud nedokázaly sestavit novou vládu poté, co v důsledku hlasování o nedůvěře vládě konaného dne 29. října 2015 odstoupila vláda premiéra Valeriu Streletse; domnívá se, že patová politická situace v Moldavsku dosáhla kritického bodu, kdy hrozí destabilizace institucí této země a kdy je ohrožena ekonomika, politická legitimita všech politických stran a boj proti korupci, což má velký dopad na příliv přímých zahraničních investic;

ii. vyzývá všechny politické strany v Moldavsku, aby se se vší vážností zapojily do jednání s cílem dosáhnout potřebné většiny k sestavení vlády, která bude moci pokračovat v provádění nezbytných reforem, zejména pokud jde o stabilizaci hospodářství v souladu s požadavky Světové banky a MMF s cílem zajistit investice a zadávání veřejných zakázek;

iii. zdůrazňuje, že Moldindconbank, Moldova Agroindbank a Victoria Bank by měly být podrobeny diagnostickému auditu a případné zjištěné problémy by měly být okamžitě řešeny; konstatuje, že dohled nad bankovním sektorem je i nadále nedostatečný; zdůrazňuje, že na finanční krizi nejvíce doplácejí podniky, neboť mají stížený přístup k úvěrům;

iv. zdůrazňuje, že rok poté, co se začala provádět DCFTA, se celkový objem moldavského vývozu snížil o 14,8 %, avšak obchod s EU byl nejstabilnější, přičemž objem vývozu poklesl pouze o 1,4 %, kdežto objem vývozu do SNS a jiných partnerských zemí se snížil mnohem výrazněji; poukazuje zejména na případ zemědělsko-potravinářského zboží, u kterého byla očekávání velmi vysoká a o kterém mnozí oponenti tvrdili, že v něm Moldavsko není konkurenceschopné, avšak změna, již přinesl vývoz do EU, byla pozitivní a došlo k nárůstu o 10,8 %;

v. poznamenává, že pokud jde o služby, spočívají zásadní nedostatky v interních právních předpisech, které postrádají základní vymezení pro usazování a pohyb kvalifikovaných pracovníků a pro odvětví pojišťovnictví, což Moldavsko vystavuje nebezpečí podobnému tomu, jež vedlo k celosvětové bankovní krizi;

v případě Ukrajiny:

i. vyjadřuje politování nad tím, že nedošlo k plnému provedení dohody z Minsku, a vybízí ukrajinské i ruské orgány, aby udělaly vše, co je v jejich silách, aby byly veškeré závazky vyplývající z této dohody plně provedeny; vítá práci, jež byla vynaložena v oblasti legislativních reforem, které jsou nezbytné pro splnění požadavků dohody z Minsku, a práci zaměřenou na splnění akčního plánu pro uvolnění vízového režimu a dodržení akčního plánu v oblasti přidružení a zdůrazňuje, že budou-li tyto reformy plně provedeny, změní zásadním způsobem ukrajinskou společnost a zlepší podmínky pro ukrajinské občany;

ii. vyzývá členské státy, aby i nadále zajišťovaly plnou obsazenost a funkčnost mise OBSE; bere na vědomí žádosti ukrajinské vlády o to, aby byly posíleny mezinárodní mírové jednotky podél ukrajinsko-ruské hranice a v Luhanské a Doněcké oblasti; souhlasí s tím, že jakmile to situace dovolí, mělo by v rámci plného provádění dohody z Minsku být stranám konfliktu nabídnuto umístění mise SBOP vedené EU, která by pomáhala například při odminování, asistovala by při přípravách na místní volby a zabezpečovala volný přístup humanitárních organizací;

iii) opětovně vyzývá k tomu, aby se zvláštní pozornost i nadále věnovala reformě soudnictví a boji proti korupci, neboť jsou to právě tyto dvě oblasti, jež představují kritický bod na cestě k obnovení plné důvěry v ukrajinský parlament a ukrajinské politické strany a jejich legitimity;

iv. vyzývá ukrajinské orgány, politiky, hlavní představitele, politické strany a další tvůrce veřejného mínění, aby i nadále vynakládali úsilí o sjednocení země, překonání vnitřních rozporů a ukončení často polarizované politické kultury v této zemi; zdůrazňuje, že politické strany musí být přeměněny z organizací závislých na financování a vlivu oligarchů na plně demokratické organizace se širokou členskou základnou; zdůrazňuje, že je třeba důsledně uplatňovat právo v oblasti financování stran;

v. vítá skutečnost, že dne 1. ledna 2016 vstoupila v platnost prohloubená a komplexní dohoda o volném obchodu, a vyjadřuje politování nad rozhodnutím Ruské federace omezit obchod s Ukrajinou, což je v rozporu se závazky v rámci WTO a dvoustrannými závazky; připomíná, že Komise se účastnila technických rozhovorů mezi Ukrajinou a Ruskem týkajících se důsledků dohody o volném obchodu, což bylo vůbec poprvé, kdy se EU účastnila rozhovorů se třetí zemí týkajících se dvoustranné dohody; doufá, že tyto rozhovory budou moci pokračovat a přinesou konkrétní výsledky; vyzývá proto Ruskou federaci, aby upustila od dalších obchodních omezení a zapojila se do konstruktivnějšího dialogu s EU i Ukrajinou;

vi. poznamenává, že Ukrajina sice zaznamenala v první polovině roku 2015 snížení celkového objemu svého vývozu, avšak změna regionální struktury vývozu znamenala, že podíl vývozu směřujícího do EU zůstal neměnný – přibližně 30 % celkového objemu vývozu;

vii. naléhavě žádá Ukrajinu, aby uvedla své právní předpisy do souladu s právními předpisy EU v oblasti práva obchodních společností, správy a řízení společností, účetnictví a auditu a aby zrušila opatření na omezení vývozu dřeva, která porušují článek 35 dohody o přidružení a pravidla WTO;

viii. vítá rozhodnutí Ukrajiny odvolat ochranná opatření týkající se osobních automobilů v souladu s rozhodnutím WTO vydaným dne 20. července 2015 a oceňuje, že byly zrušeny zvláštní celní přirážky, které Ukrajina uplatňovala erga omnes z důvodu nerovnováhy platební bilance od konce roku 2014;

14. vyzývá k rychlému dokončení energetické reformy započaté v roce 2015; poznamenává, že od 1. dubna 2016 by všechny ceny za energii měly být sjednoceny, aby se zabránilo dalším privilegovaným arbitrážím určitých zasvěcených osob, a pro plyn a elektřinu by měl být zaveden reálný trh, na nějž by měl dohlížet skutečně nezávislý regulační orgán;

15. zdůrazňuje, že je třeba podporovat svobodná média a svobodu projevu jako základní hodnotu a zintenzivnit rovněž snahu o boj proti dezinformacím a zlepšit strategickou komunikaci politik a aktivit EU ve Východním partnerství, a to i pokud jde o tyto tři přidružené země, vedle aktivit pracovní skupiny EU East StratCom, nově zavedené struktury v rámci ESVČ;

16. konstatuje, že podle článku 49 Smlouvy o EU mohou Gruzie, Moldavsko a Ukrajina – stejně jako kterýkoli jiný evropský stát – požádat o členství v Unii, pokud se budou řídit zásadami demokracie, dodržovat základní svobody, lidská práva a práva menšin a zajistí fungování právního státu;

17. opětovně vyzývá k obnovení evropské politiky sousedství, která bude založena na jasné a ambiciózní politické vizi a potřebě promlouvání jednotným politickým hlasem; znovu vyzývá ke jmenování zvláštních zástupců pro východní a jižní region, jejichž úkolem bude politická koordinace revidované politiky;

18. pověřuje svého předsedu, aby toto usnesení předal prezidentům, vládám a parlamentům Gruzie, Moldavska a Ukrajiny, Radě, Komisi, ESVČ a Radě Evropy.